

KONTAKT

Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja
upravabihzzb@bih.net.ba
Radićeva 8
71 000 Sarajevo
Tel : +387 (33) 290 700

Twinning Projekat

"Dalje jačanje kapaciteta u fitosanitarnom sektoru iz oblasti sredstava za zaštitu bilja, zdravlje bilja, sjemena i sadnog materijala, uključujući fitosanitarne labaratorije i fitosanitarnu inspekciju"

"Ova publikacija je urađena uz pomoć Evropske unije.

Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Ministarstva poljoprivrede, hrane i šumarstva (Italije) i Uprave BiH za zaštitu zdravlja bilja i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta Evropske unije."

Ovaj projekat finansira Evropska unija
IPA PROGRAM EVROPSKE UNIJE ZA BOSNU I HERCEGOVINU

Kestenova osa šiškarica (*Dryocosmus kuriphilus*)

Invasivne vrste predstavljaju jednu od najvećih prijetnji biodiverzitetu te postaju i ozbiljan ekonomski problem. Biološkim invazijama pogoduju ljudske aktivnosti koje su značajan vektor pri unosu i širenju novih vrsta. Među novim insektima koji imaju negativan utjecaj na biodiverzitet Bosne i Hercegovine, spada i kestenova osa šiškarica (*Dryocosmus kuriphilus*) (Hymenoptera; Cynipidae) koja je globalni štetnik pitomog kestena (*Castanea*). **U Europi se nalazina listi karantenskih štetočina, dok u Bosni i Hercegovini još nije reguliran.**

Riječ je o insektu malih dimenzija koji se smatra najopasnijom štetočinom udomaćenom na ovoj biljnoj vrsti.

Porijeklom je iz Kine. Tokom godina, slučajno je unešen u Japan, Koreju i SAD-e. U Evropi je po prvi put pronađen u Italiji, 2002. godine, u regiji Piemonte, ali se poslije proširio i do Francuske, Slovenije, Švicarske, Mađarske i Hrvatske.

Kestenova osa šiškarica napada samo pitomi kesten i ne može se zamijeniti niti s jednim drugim štetnikom. Šiške (gale) su veličine 5-20 mm, zelene ili ružičaste, lako uočljive na izbojcima i listovima. Razvijaju se na mladim izbojcima, peteljkama ili na glavnim žilama lista. Nakon pojave imaga šiške se osuše, postanu drvenaste i ostaju na izbojcima do dvije godine. Šiške su lako uočljive i prepoznatljive, dok se jaja i larve prvog stupnja mogu utvrditi samo mikroskopskim pregledom.

Kestenova osa šiškarica ima jednu generaciju godišnje, a odrasli insekti se javljaju u junu-julu izlazeći iz šiški koje su formirane u proljeće. Jedna od karakteristika ove vrste je da se njegova populacija sastoji samo od ženki koje se razmnožavaju partenogenetikom. Imaga kestenove ose šiškarice liče na male crne ose dužine oko 2,5 mm. Unatoč tako malim dimenzijama u mogućnosti su da polože veliki broj jaja (100-200 komada).

Nakon 4-6 sedmica, krajem ljeta, larve se pije iz jaja i prezimljavaju u pukotinama izdanki. Sljedećeg proljeća, kada temperature pogoduju njihovom razvoju, larve buše dublje u pupoljke, što ima za posljedicu formiranje šiški ili gala. Unutar ovih okruglih formacija koje su različitog promjera (0,5cm - 2cm), dolazi do različitih faza razvoja insekta, koji prolazi kroz pet larvenih stadija, lutke i odraslog imagu koji napušta šišku kroz kratki hodnik. Ponekad se više šiški (gala) spoje u jednu i formiraju biljna tkiva posebnog oblika. Tokom ljeta šiške na pupoljcima se osuše i ostanu na izbojcima tokom cijele zime.

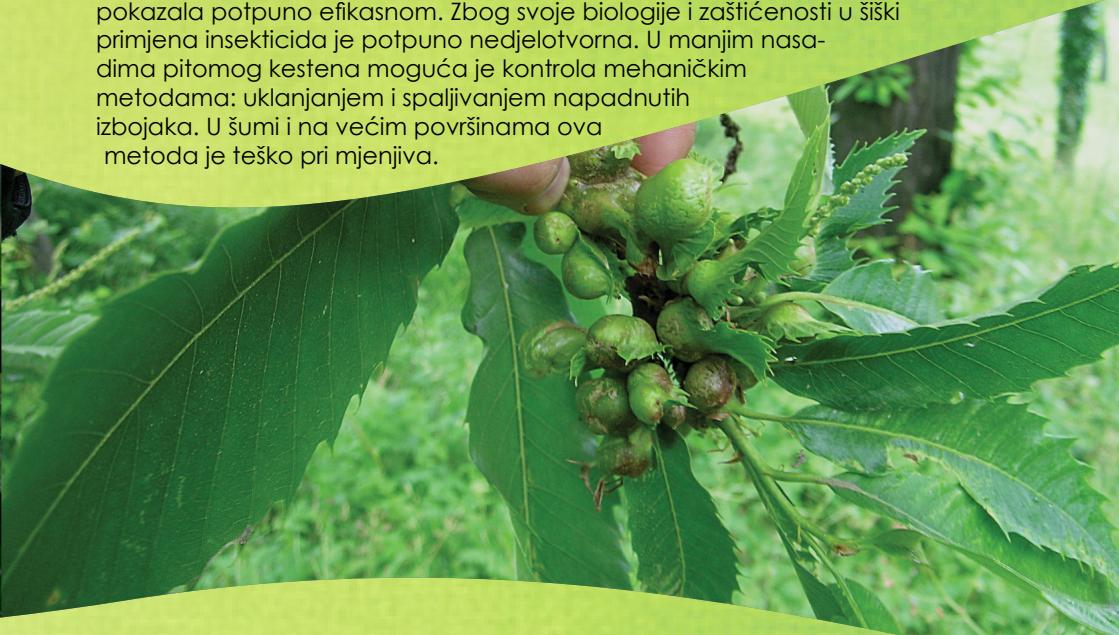

Kestenova osa šiškarica, zbog napada vegetativnih pupova i stvaranja šiški, sprječava razvoj izbojaka i smanjuje plodonošenje pitomog kestena.

Gubitak uroda kestena može iznositi 60-70%.

Višegodišnjim napadima dolazi do postepenog smanjenja vitalnosti kestenovih stabala i određenog smanjenja uroda, a šiške mogu narušiti i estetski izgled stabala, posebno onih koji se sade u urbanim područjima.

Iako je preduzeto više metoda zaštite protiv ovog štetnika, niti jedna se nije pokazala potpuno efikasnom. Zbog svoje biologije i zaštićenosti u šiški primjena insekticida je potpuno nedjelotvorna. U manjim nasadima pitomog kestena moguća je kontrola mehaničkim metodama: uklanjanjem i spaljivanjem napadnutih izbojaka. U šumi i na većim površinama ova metoda je teško pri mjenjiva.

Uvođenje parazitoida **Torymus sinensis** (Hymenoptera Chalcidoidea), koji je unešen iz zemalja porijekla, predstavlja, za sada, jedini način za kontrolu kestenove ose šiškarice, istovremeno poštovanju delikatnu ravnotežu šumskih ekosistema.

